

سیستم‌های دیجیتال ۲

اسلاید ۳

کنترل ریزبرنامه نویسی شده

محمد رضا رازقی زاده

رئوس مطالب

Control Memory

حافظه کنترل

Sequencing Microinstructions

دنبال کردن آدرس

Microprogram Example

مثال ریزبرنامه

Design of Control Unit

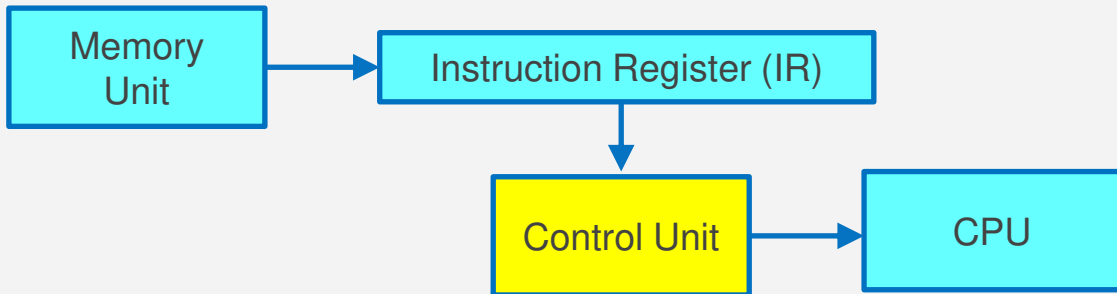
طراحی واحد کنترل

مقدمه

➤ **وظیفه واحد کنترل**

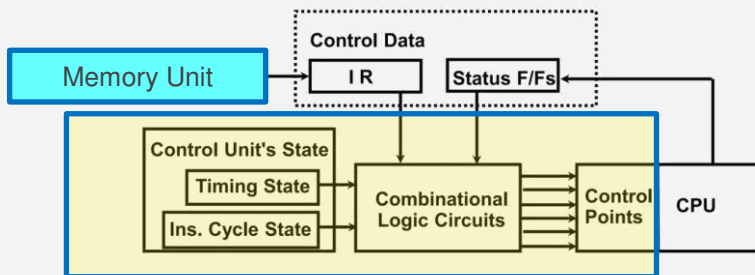
✓ واحد کنترل در يك کامپیوتر، وظیفه تولید و اجرای ریزعملیات را به عهده دارد.

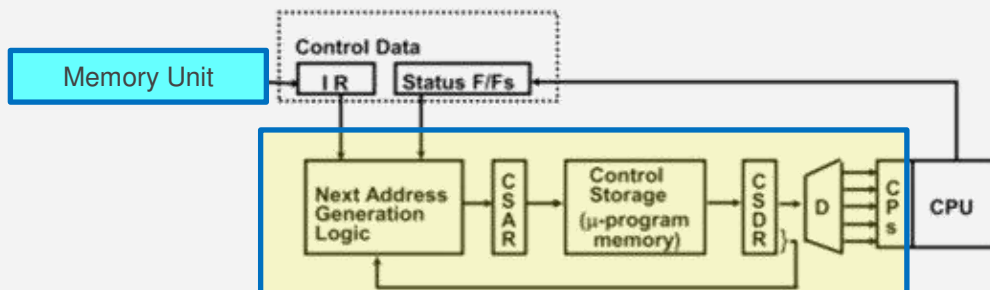

انواع واحد کنترل

- واحد کنترل سخت افزاری یا سیم بندی شده (Hardwired)
- ✓ سیگنال های کنترلی لازم برای پروسسور، توسط سخت افزار تولید می شود.

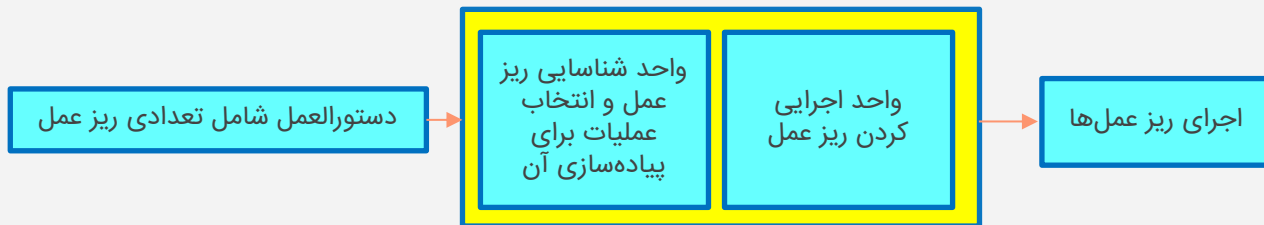
- واحد کنترل ریزبرنامه ریزی شده (Micro-programmed)
- ✓ تابع کنترلی که ریزعملیات را مشخص می کند يك تابع باینری است.

واحد کنترل ریزبرنامه نویسی شده

- ابتدا از طریق تکنیک های سخت افزاری، واحدی طراحی می شود که قابلیت اجرای ریزعملیات مختلف را دارد.

- برای اجرای هر دستورالعمل، کافی است ریزعملیات مربوطه را به واحد فوق بدهیم.
- ریزعملیات مربوط به هر دستورالعمل در حافظه ای خاص به نام حافظه کنترلی ذخیره می شود.
- در این حالت، سیگنال های کنترلی بیت های ذخیره شده در یک حافظه کنترلی هستند که به قسمت های مختلف ارسال می شوند.

مقایسه ی واحدهای کنترل

✓ کنترل سخت افزاری

✓ مناسب سیستم با پیچیدگی کم و تعداد ریزعمل ها محدود.

✓ انعطاف پذیری پایین: تغییر در آن مشکل است.

✓ سرعت بالاتر: می توان سخت افزار بهینه طراحی کرد.

✓ کنترل ریزبرنامه نویسی شده (میکروپروگرام)

مناسب سیستم با پیچیدگی زیاد.

انعطاف پذیری بالا: برنامه ذخیره شده در حافظه کنترلی قابل تغییر است.

تغییر در آن ساده است: تغییر در محتویات حافظه کنترل بدون نیاز به تغییر در سخت افزار.

اصطلاحات مهم

حافظه کنترلی

r	۱۱۱۰۱۰۱۱۰۱۱۱۱۰۱
	۱۱۰۰۱۰۰۰۰۱۱۱۱۰۱
	۱۰۰۱۱۰۰۰۰۱۱۱۱۰۱
⋮	⋮
	۱۱۱۰۱۰۰۰۰۱۱۱۱۰۱
	۱۱۱۰۱۰۰۰۰۱۱۱۱۰۱
	۱۱۱۰۱۰۰۰۰۱۰۱۱۱۰۱
o	۱۱۱۰۱۰۰۰۰۱۰۰۰۰۰۱

کلمه کنترل

✓ **کلمه کنترل** : (Control Word) : يك خانه از

حافظه کنترلی را گویند. در واقع، متغیرهای کنترلی که توسط واحد کنترل تولید می شوند، دنباله ای از ۰ و ۱ ها هستند که به آنها کلمه کنترلی گفته می شود.

✓ **ریزدستور** (Micro-instruction) : هر **کلمه**

کنترل دربرگیرنده يك **ریزدستور** است که اجرای **يك یا چند ریزعمل** را به عهده دارد.

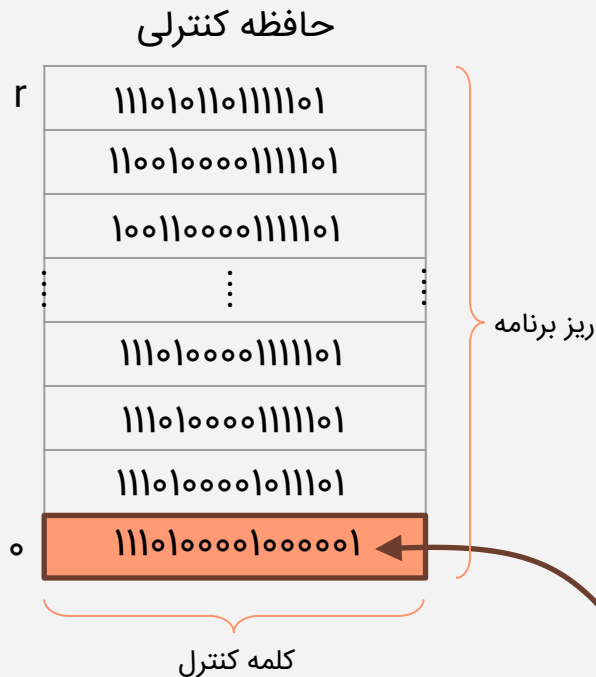
محتوای درون یک کلمه کنترل: ریز دستور

اصطلاحات مهم

✓ ریزبرنامه (Micro-program) :

مجموعه ای از **ریزدستورات** به طور متوالی را **ریزبرنامه** می گویند. در مجموع ریزبرنامه ها وظیفه کنترل سیستم دیجیتالی را بر عهده دارد. عموماً این برنامه نیازی به تغییر نداشته و بنابراین در حافظه های ROM ذخیره می شوند.

محتوای درون یک کلمه کنترل: ریز دستور

اصطلاحات مهم

روال (Routine)

حافظه کنترلی

r	۱۱۱۰۱۰۱۱۰۱۱۱۱۱۰۱	}	fetch
	۱۱۰۰۱۰۰۰۰۱۱۱۱۱۰۱		
	۱۰۰۱۱۰۰۰۰۱۱۱۱۱۰۱		
	⋮		
o	۱۱۱۰۱۰۰۰۰۱۱۱۱۱۰۱	}	Addressing
	۱۱۱۰۱۰۰۰۰۱۱۱۱۱۰۱		
	۱۱۱۰۱۰۰۰۰۱۰۱۱۱۰۱		
o	۱۱۱۰۱۰۰۰۰۱۰۰۰۰۰۱	}	ADD
	۱۱۱۰۱۰۰۰۰۱۰۱۱۱۰۱		
	۱۰۰۱۱۰۰۰۰۱۱۱۱۱۰۱		
			LDA

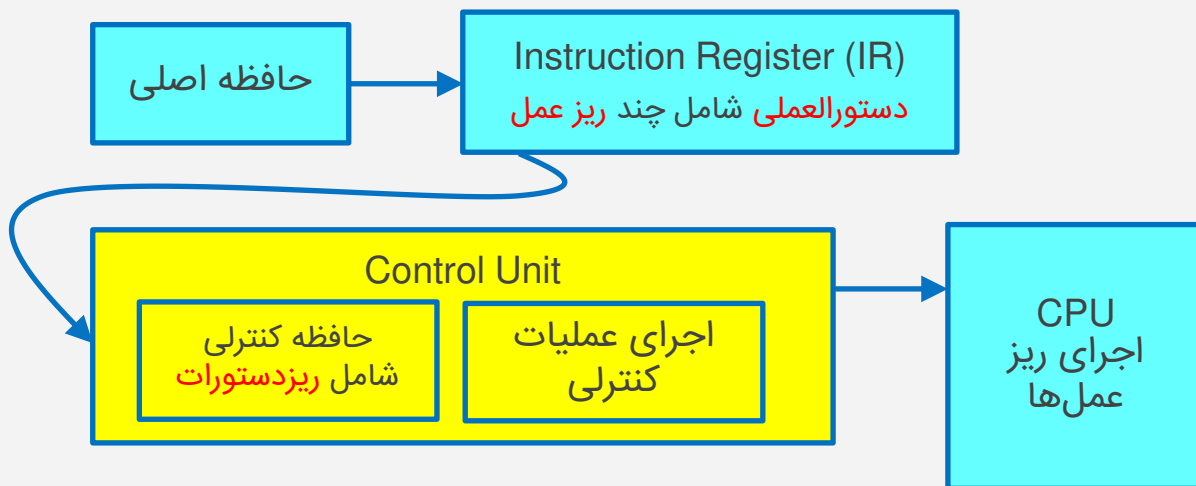
روال (روتین)

- ✓ به مجموعه ای از **ریزدستورات** که يك عمل خاص را انجام می دهند **روال** یا **روتین** گفته می شود.
- ✓ ریزدستورها در حافظه کنترلی به صورت گروهی ذخیره شده اند و هر گروه مربوط به يك سیکل مانند واکنشی دستور یا سیکل پیدا کردن آدرس مؤثر دستور که به هر گروه، يك روتین یا روال گفته می شود.
- ✓ روتین های Fetch و Addressing در يك محل خاص از حافظه کنترلی هستند ولی برای اجرای هر دستور بایستی يك روتین خاص اجرا شود. بنابراین، هر دستور کامپیوتر، يك روتین مشخص در حافظه کنترل دارد که این روتین شامل ریزدستوراتی است که این ریزدستورات، ریزعملیات مربوط به آن دستور را تولید می کنند.

حافظه کنترل

- حافظه کنترلی جدا از حافظه اصلی و بخشی از سیستم کنترل می باشد.
- ✓ هر دستور که در حافظه اصلی ذخیره شده است، موجب اجرای دنباله ای از ریزدستورات در حافظه کنترلی می شود، که این ریزدستورات، ریزعملیات مربوط به واکشی، آدرس دهی و اجرای دستور را تولید می کنند.

حافظه کنترل

➤ در کامپیوتر پایه با کنترل ریزبرنامه ریزی شده، دو حافظه در اختیار داریم :

حافظه اصلی

- ✓ در اختیار **کاربر** برای ذخیره **برنامه‌ها** و **داده‌ها**.
- ✓ در حین اجرای برنامه ممکن است تغییر کند.

انواع حافظه

حافظه کنترل

- ✓ در اختیار **طراح** برای ذخیره **ریزبرنامه‌ها**.
- ✓ محتوای آن در حین اجرای برنامه ثابت است.

حافظه کنترل

حافظه فقط خواندنی (ROM)

✓ ارزان تر و سریع تر از RAM است.

✓ کاربر معمولی نمی تواند محتوای آن را تغییر دهد.

انواع حافظه کنترل

حافظه با قابلیت نوشتن (RAM)

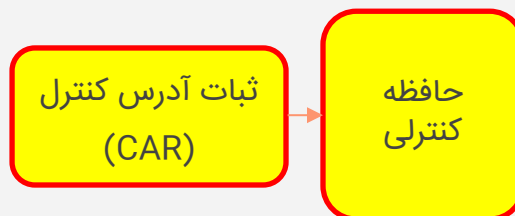
اگر از RAM به عنوان حافظه کنترل استفاده شود به آن

ریزبرنامه نویسی پویا (microprogramming dynamic)

گویند.

حافظه کنترل

✓ هر دستور ماشین که اجرا می شود باعث اجرای رشته ای از ریزعمل ها می شود تا مراحل مختلف اجرای يك دستور (Fetch،Addressing،Execute) اجرا شود. بنابراین واحد حافظه کنترل ریزبرنامه نویسی شده نیازمند اجزاء مختلفی است که باید طراحی شود.

✓ ثبات آدرس کنترل (CAR)

همچون ثبات آدرس (AR) در کامپیوتر پایه، ثبات آدرس کنترل نیز دربرگیرنده آدرس ریزدستورات مورد نظر برای اعلام به حافظه کنترلی است.

حافظه کنترل

✓ بعد از طراحی و تشخیص بیت‌های کنترلی که به صورت ریزدستور در حافظه کنترلی قرار می‌گیرند و آدرس آن‌ها از طریق ثبات AR فراخوانی می‌شود، آنچه حائز اهمیت است، توالی اعمال ریزدستورات است.

- این توالی باید به گونه ای باشد که فازهای مختلف اجرای دستور، متوالیاً اجرا شوند.
- باید در نظر داشت که این توالی نیازمند مدیریت آدرس‌ها می‌باشد. زیرا روال‌های اجرا باید بسته به نوع دستور العمل دیکدشده، انتخاب و فراخوانی شوند. لذا فقط با شمارش خطوط آدرس از ۰ تا خانه آخر حافظه به صورت یکی یکی این هدف نتیجه نخواهد داد. بلکه برای پیاده سازی آن باید از انشعاب، پرش و ... استفاده نمود.

حافظه کنترل

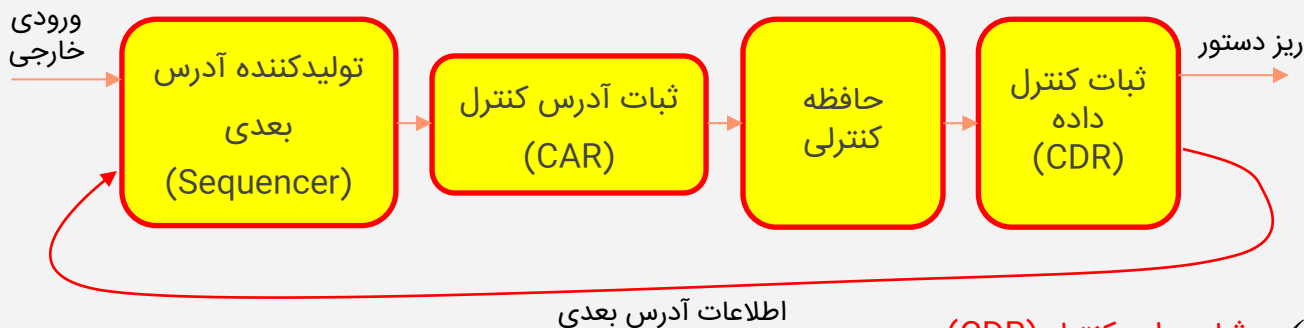
✓ تولیدکننده آدرس بعدی (Sequencer)

مداری است که آدرس ریزدستور بعدی حافظه کنترلی را تولید می کند که به آن تولیدکننده آدرس بعدی (Next Address Generator) یا توالی گر (Sequencer) گفته می شود.

در ساده ترین شکل، این آدرس، **آدرس ریزدستور فعلی بعلاوه يك** است (مشابه ثبات PC در کامپیوتر پایه)، اما حالاتی نیز وجود دارد که آدرس ریزدستور بعدی در **مکانی دورتر از مکان فعلی** است که در این حالت ریزدستور فعلی باید در تولید آدرس ریزدستور بعدی دخیل باشد. بنابراین، مداری برای **تولید آدرس بعدی حافظه کنترلی** مورد نیاز است.

حافظه کنترل

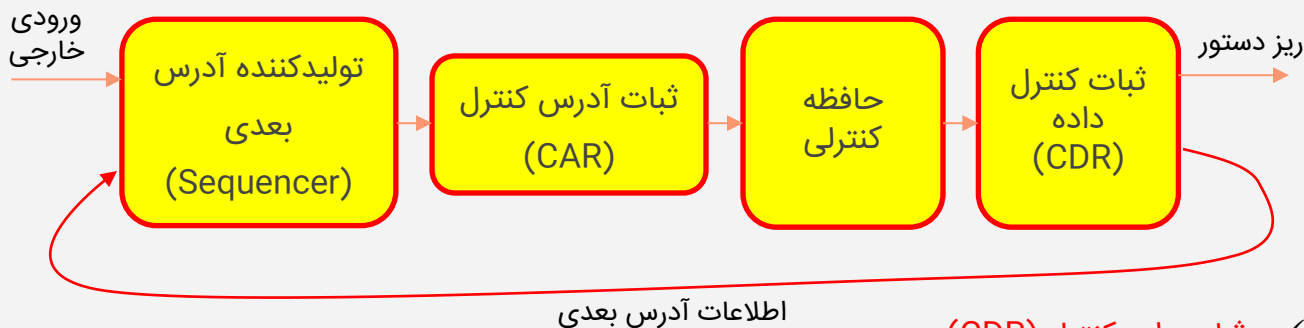

✓ ثبات داده کنترل (CDR)

- حاوی ریزدستور می باشد و ریزدستوری که از حافظه کنترل خوانده می شود را در خود ذخیره می کند.
- این ثبات ریزدستور فعلی را در حالی در خود ذخیره می کند که همزمان ریزدستور بعدی محاسبه می شود.
- به CDR گاهی اوقات ثبات پایپلاین نیز می گویند.
- این ثبات اجازه می دهد، ریز عملیات مشخص شده توسط کلمه کنترلی، همزمان با تولید ریزدستور بعدی اجرا شوند.

حافظه کنترل

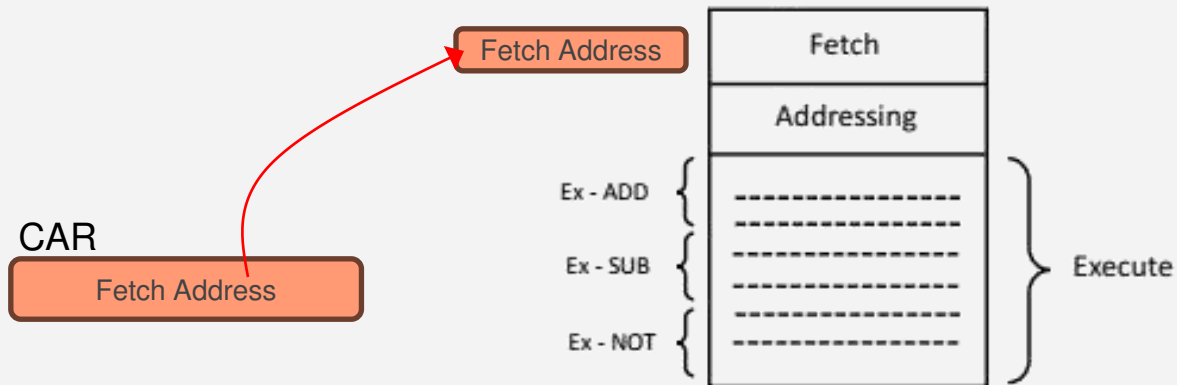
✓ ثبات داده کنترل (CDR)

- در صورت استفاده از CDR به يك **كلاك با دو فاز** احتیاج داریم، يك كلاك برای CDR و یکی برای CAR.
- در برخی از سیستم ها از CDR صرف نظر می شود. در این حالت سیستم فقط با **كلاك تك فاز** که به CAR اعمال می شود، کار می کند.

عملکرد کنترل ریزبرنامه نویسی

✓ وقتی کامپیوتر روشن می شود ابتدا يك آدرس اولیه در CAR بار می شود و معمولاً این آدرس، آدرس اولین خانه **روال fetch** است. بنابراین، اولین روتینی که از حافظه کنترل اجرا می شود، روتین واكشی دستور خواهد بود.

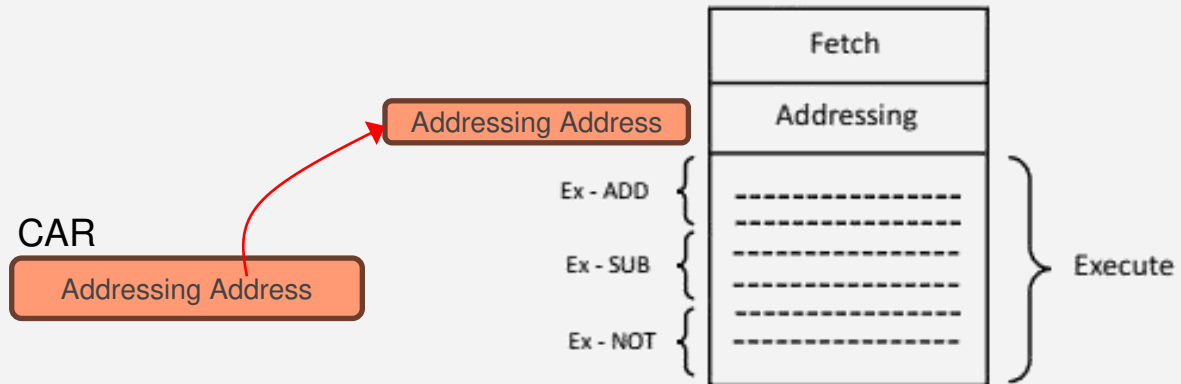

عملکرد کنترل ریزبرنامه نویسی

✓ در پایان روال fetch دستورالعمل در IR قرار گرفته است.

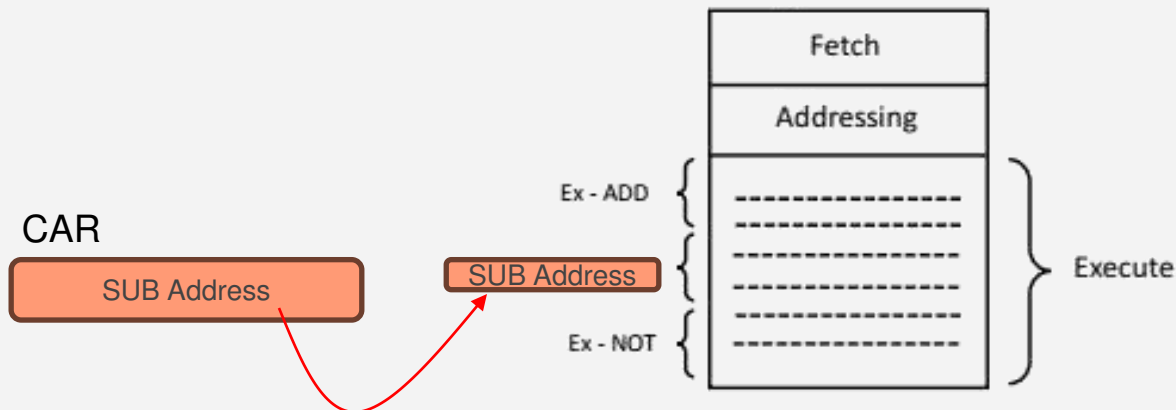
✓ پس از اتمام واکنشی، حافظه کنترلی بایستی روتینی که آدرس مؤثر عملوند را می یابد (Addressing) را اجرا کند. این عمل از طریق یک ریزدستور پرش انجام می شود. پس از انجام روال Addressing آدرس نیز در AR قرار گرفته است.

عملکرد کنترل ریزبرنامه نویسی

- ✓ با توجه به بخش Opcode دستور در IR، آدرس ریز دستورات مربوط به روال اجرا انتخاب شده و یک **زیروال خاص برای Execute** اجرا می شود.
- ✓ به طور مثال اگر opcode مربوط به دستور SUB باشد:

تولید آدرس ریزدستور

باتوجه به عملکرد واحد کنترل برای مشخص کردن آدرس ریز دستور بعدی در حافظه کنترلی و همچنین برای ساده کردن ریزبرنامه‌نویسی، لازم است تا امکان فراخوانی و بازگشت از زیرروال و همچنین امکان پرش‌های شرطی و غیرشرطی نیز فراهم شود. از این رو در کامپیوتر پایه انواع روش‌های محاسبه آدرس ریزدستور بعدی در حافظه کنترل به صورت سخت‌افزاری پیاده‌سازی شده است:

قابلیت‌های مورد نیاز
توالی‌گر

✓ نگاشت (Mapping)

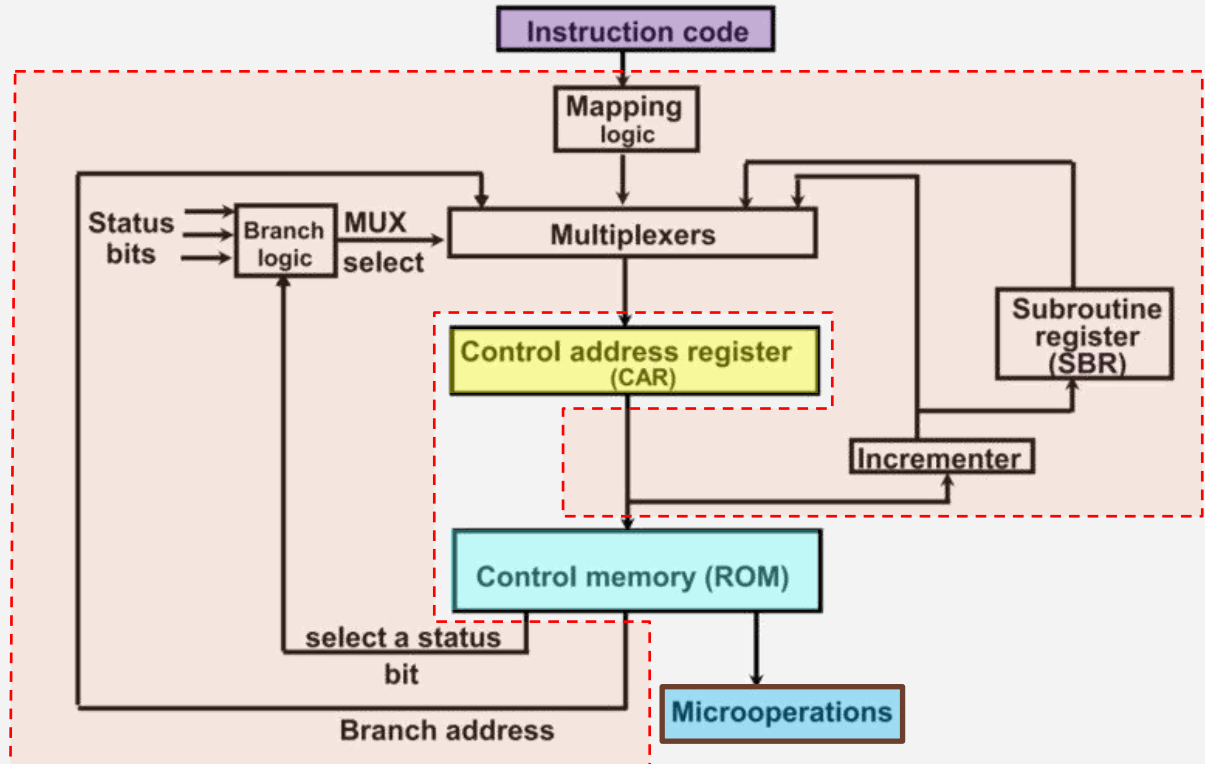
✓ افزایش يك واحد CAR برای اجرای ریزدستورات متوالی

✓ پرش شرطی یا غیرشرطی (با توجه به بیت‌های وضعیت)

✓ امکان فراخوانی و بازگشت از زیرروال

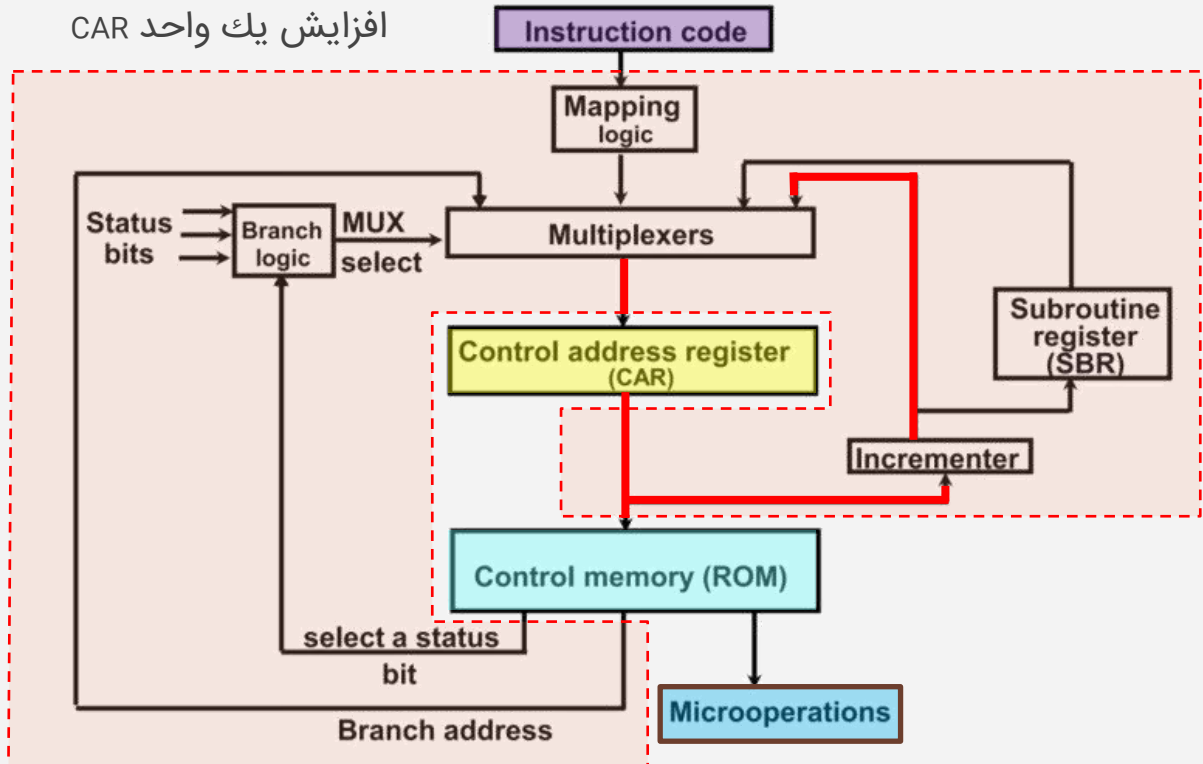
تولید آدرس ریزدستور

توليد آدرس ريزدستور

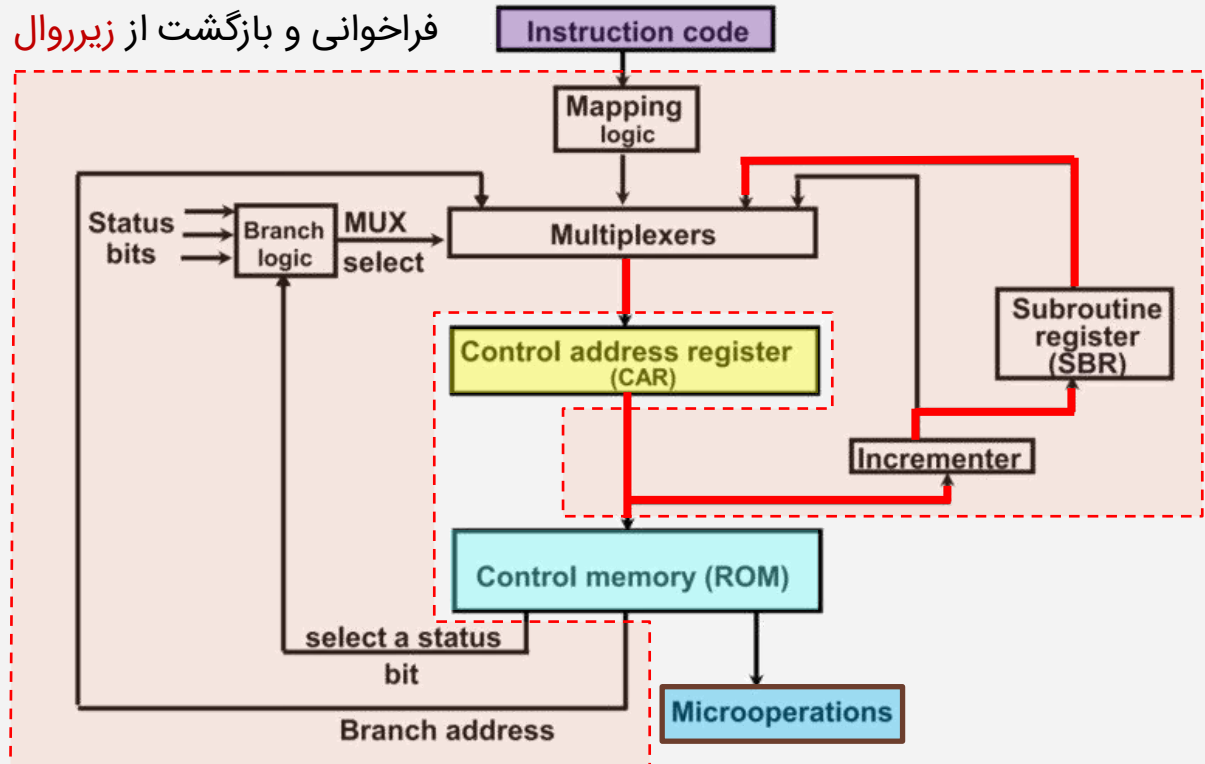
افزايش يك واحد CAR

تولید آدرس ریزدستور

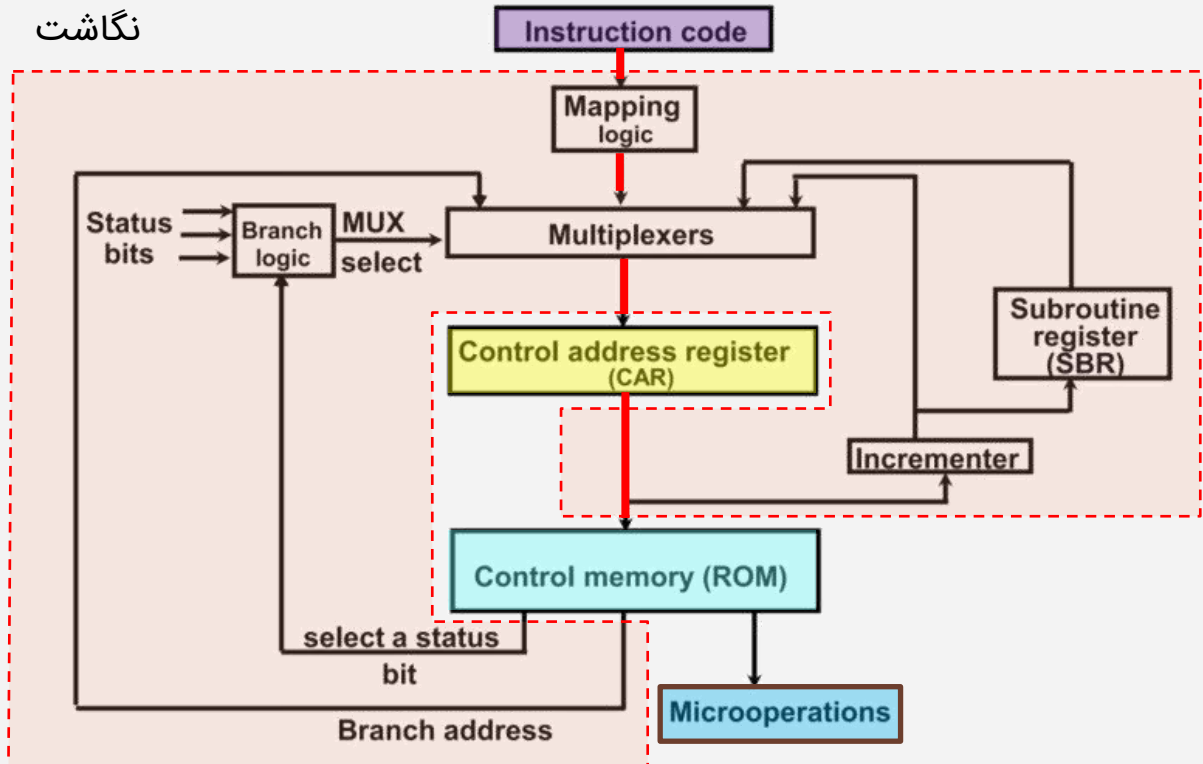
فراخوانی و بازگشت از زیرروال

تولید آدرس ریزدستور

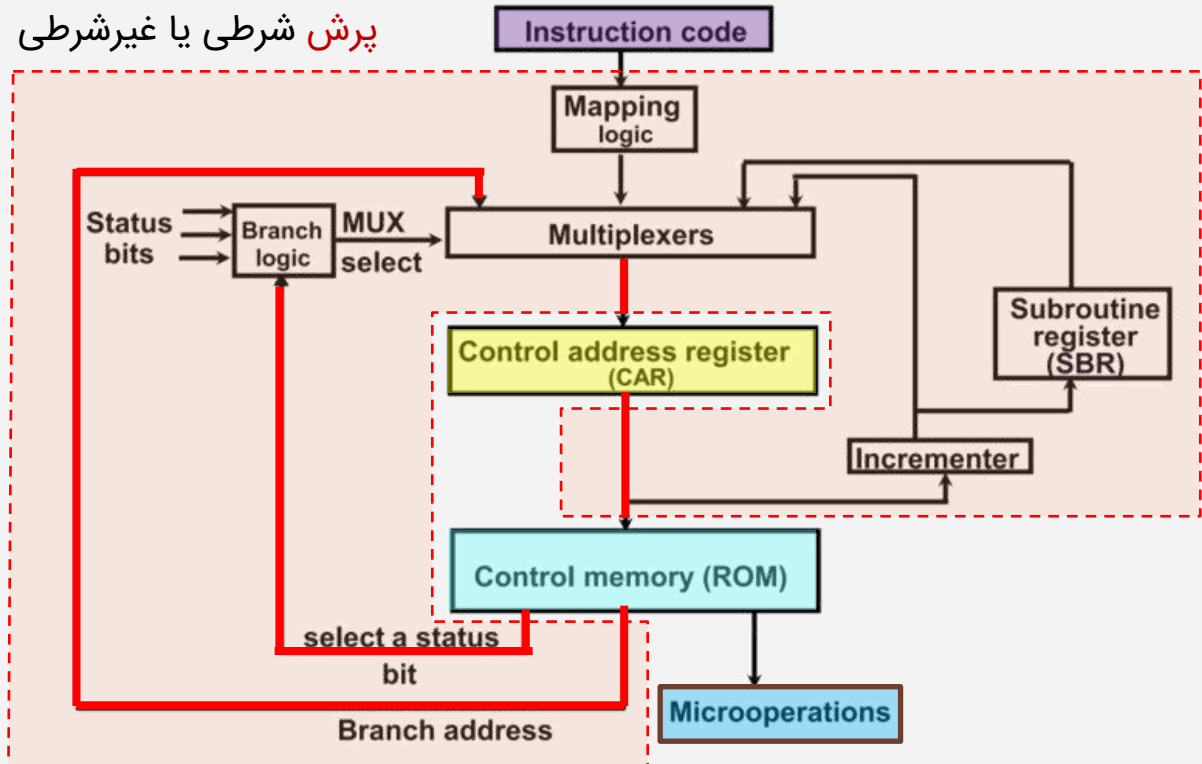
نگاشت

تولید آدرس ریزدستور

پرش شرطی یا غیرشرطی

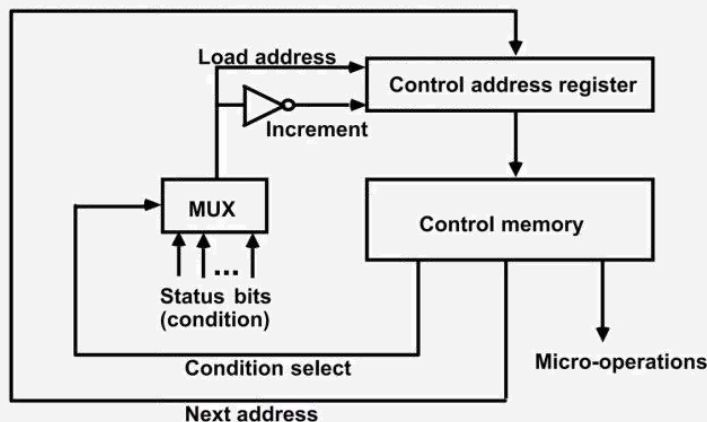
پرش شرطی

✓ پرش شرطی:

- اگر شرط برقرار باشد، سپس به آدرسی که از فیلد آدرس بعدی در ریزدستورالعمل فعلی بدست می‌آید، پرش می‌کند.
- در غیر این صورت به مسیر اصلی ادامه می‌دهد.
- شرایطی که باید بررسی شوند: سرریز 0، منفی N، صفر Z، کری C و غیره.

✓ پرش بدون شرط:

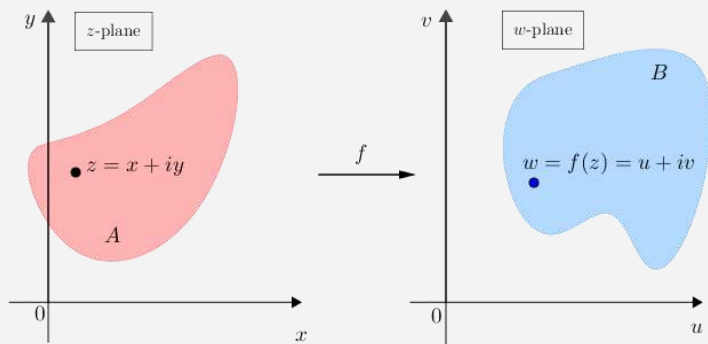
- با ثابت نگه داشتن مقدار یک بیت وضعیت در ورودی مالتی‌پلکسر روی 1، پرش بدون قید و شرط صورت می‌گیرد.

نگاشت (Mapping)

✓ تبدیل بیت های opcode به آدرس خاصی از حافظه کنترلی که در بردارنده روال مربوط به آن opcode است. یعنی هر دستور، ریزبرنامه مربوط به خود را در حافظه کنترل دارد و با توجه به کد عملیاتی دستور، آن روال اجرا می شود. به عبارت دیگر برای دستیابی به مکان ذخیره ریزدستور يك opcode خاص، بایستی opcode به يك آدرس در حافظه کنترلی تبدیل شود.

✓ وقتی به روال مورد نظر دست یافتیم با افزایش CAR آدرس ریزدستورات متوالی از يك روال ایجاد می شود. بنابراین، توالی گر آدرس باید قابلیت افزایش مقدار CAR را داشته باشد تا کلیه ریزدستورات روال مربوط به يك دستورالعمل را آدرس دهی نماید.

نگاشت (Mapping)

- ✓ فرآیند تبدیل کد عملیاتی دستور به يك آدرس در حافظه کنترل (آدرس مربوط به روال آن دستورالعمل در حافظه کنترل) را عمل نگاشت گویند.
- ✓ فرض: حافظه کنترلی در کامپیوتر پایه شامل ۱۲۷ (معادل 2^7) خانه می‌باشد که طول هر کلمه آن ۲۰ بیت است.
- ✓ از آنجا که تعداد خانه‌های حافظه کنترلی 2^7 است، لذا به ۷ بیت برای آدرس‌دهی نیاز داریم.
- ✓ در طراحی کامپیوتر پایه با کنترل ریزبرنامه‌نویسی شده تعداد بیت‌های opcode در IR برابر ۴ بیت در نظر گرفته شده است. لذا از آنجا که یک بیت هم مربوط به نوع آدرس دهی می‌باشد، ۱۱ بیت برای آدرس‌دهی در نظر گرفته می‌شود. از این رو تعداد خانه‌های حافظه اصلی از 2^{12} به 2^{11} تغییر می‌کند. به عبارت دیگر به جای ۴۰۹۶ کلمه شامل ۲۰۴۸ کلمه خواهد بود. همچنین ثبات‌های PC و AR نیز از ۱۲ بیت به ۱۱ بیت کاهش می‌یابند.

نگاشت (Mapping)

IR

0	0	0	0	→	0	0	0	0	0	0	0	→	0	4
0	0	0	1	→	0	0	0	0	1	0	0	→	4	4
0	0	1	0	→	0	0	0	1	0	0	0	→	8	4
0	0	1	1	→	0	0	0	1	1	0	0	→	12	4
0	1	0	0	→	0	0	1	0	0	0	0	→	16	4
0	1	0	1	→	0	0	1	0	1	0	0	→	20	4
0	1	1	0	→	0	0	1	1	0	0	0	→	24	4
0	1	1	1	→	0	0	1	1	1	0	0	→	28	4
1	0	0	0	→	0	1	0	0	0	0	0	→	32	4
1	0	0	1	→	0	1	0	0	1	0	0	→	36	4
1	0	1	0	→	0	1	0	1	0	0	0	→	40	4
1	0	1	1	→	0	1	0	1	1	0	0	→	44	4
1	1	0	0	→	0	1	1	0	0	0	0	→	48	4
1	1	0	1	→	0	1	1	0	1	0	0	→	52	4
1	1	1	0	→	0	1	1	1	0	0	0	→	56	4
1	1	1	1	→	0	1	1	1	1	0	0	→	60	4

CAR

نگاشت (Mapping)

Machine Instruction	OP-code	Address
	1 0 1 1	
Mapping bits	0 x x x x 0 0	
Microinstruction address	0 1 0 1 1 0 0	

ADD:	0	0	0	0	0	0	0	→	0	4
BRANCH:	0	0	0	0	1	0	0	→	4	4
	0	0	0	1	0	0	0	→	8	4
	0	0	0	1	1	0	0	→	12	4
	0	0	1	0	0	0	0	→	16	4
	0	0	1	0	1	0	0	→	20	4
	0	0	1	1	0	0	0	→	24	4
	0	0	1	1	1	0	0	→	28	4
	0	1	0	0	0	0	0	→	32	4
	0	1	0	0	1	0	0	→	36	4
	0	1	0	1	0	0	0	→	40	4
	0	1	0	1	1	0	0	→	44	4
	0	1	1	0	0	0	0	→	48	4
	0	1	1	0	1	0	0	→	52	4
	0	1	1	1	0	0	0	→	56	4
AND:	0	1	1	1	1	0	0	→	60	4

0		روال ADD
1		
2		
3		
4		روال BRANCH
5		
6		
7		
59		
60		روال AND
61		
62		
63		
64		روال Fetch
65		
66		
67		روال Addressing
68		
69		
70		
127		

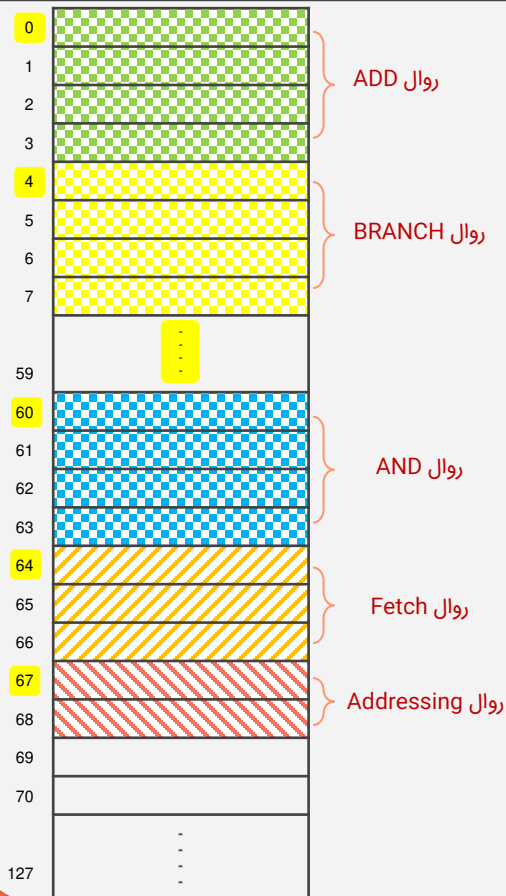
نگاشت (Mapping)

نگاشت (Mapping)

✓ به عنوان مثال، دستور ADD دارای کد عملیاتی ۰۰۰۰ که با عمل نگاشت به ۰۰۰۰۰۰ تبدیل می شود که آدرس اولین ریز دستور مربوط به ADD در حافظه کنترل است. یا دستور BRANCH که دارای کد عملیاتی ۰۰۰۱ می باشد پس از نگاشت به ۰۰۰۰۱۰۰ تبدیل می شود که آدرس اولین ریزدستور مربوط به این روال است.

✓ با توجه به این فرمول نگاشت هر دستور دارای ۴ ریزدستور می باشد. به عبارت دیگر، برای هر دستورالعمل می توان يك روال ریزبرنامه با ظرفیت چهار ریزدستورالعمل داشت.

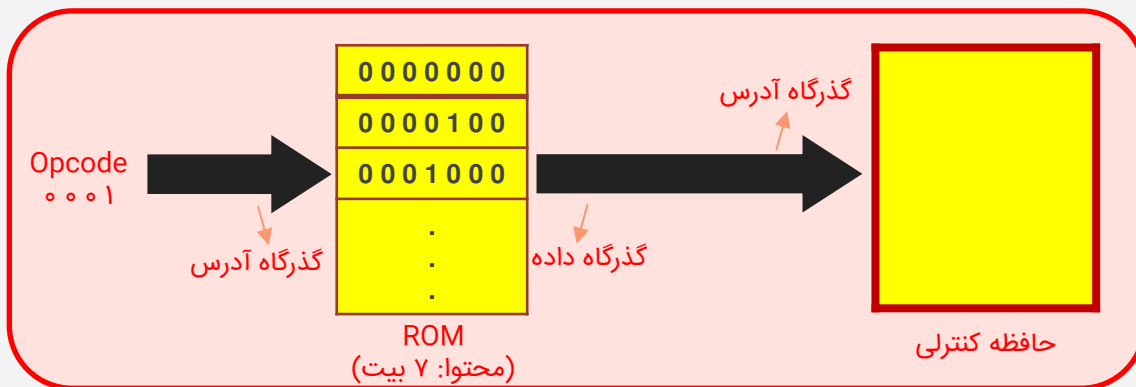
✓ اگر روال به بیش از چهار ریزدستورالعمل نیاز داشت، می توان از آدرس های ۱۰۰۰۰۰ تا ۱۱۱۱۱۱ استفاده نمود.

نگاشت (Mapping)

- ✓ یک روش پیاده‌سازی عملی برای نگاشت، استفاده از حافظه ROM برای ذخیره نگاشت یافته opcode است.
- ✓ در این حالت بیت های opcode به عنوان خطوط آدرس حافظه ROM استفاده می‌شوند.
- ✓ در این حالت طول هر کلمه حافظه ROM هفت بیت است، بنابراین با آمدن هر opcode معین، یک کلمه هفت بیتی که آدرس حافظه کنترلی است و در خروجی ROM ظاهر می‌شود و به حافظه کنترلی ارسال می‌شود.

نگاشت (Mapping)

Direct Mapping

OP-codes of Instructions

ADD 0000
AND 0001
LDA 0010
STA 0011
BUN 0100

Address

0000
0001
0010
0011
0100

ADD Routine
AND Routine
LDA Routine
STA Routine
BUN Routine

Control Storage

Mapping Bits

↓
10xxxx010

Address

10000010
10000110
10001010
10001110
10010010

ADD Routine
⋮
AND Routine
⋮
LDA Routine
⋮
STA Routine
⋮
BUN Routine
⋮

زیرروال

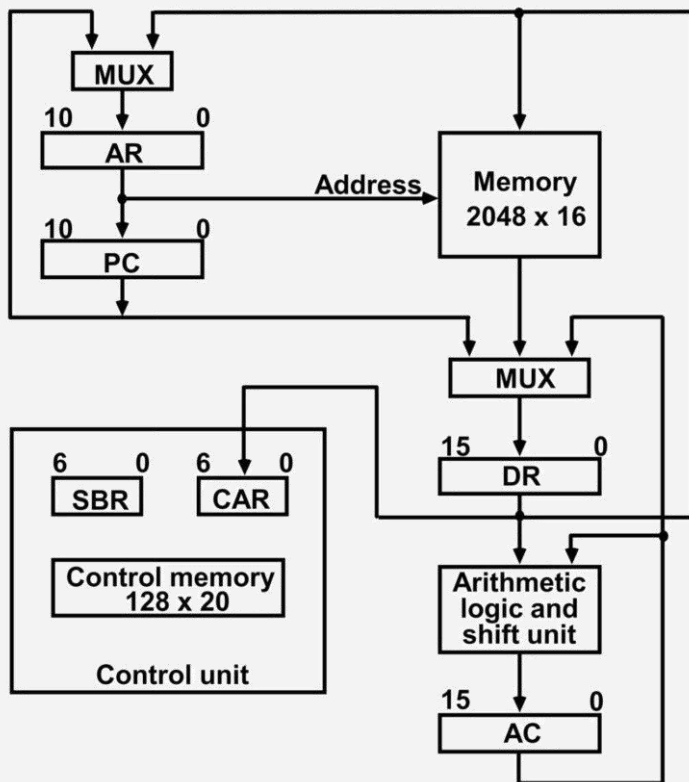
✓ زیرروال برنامه هایی هستند که روال های دیگر از آنها برای انجام يك کار خاص استفاده می کنند، لذا زیرروال ها باعث صرفه جویی در تعداد ریزدستورات می شوند.

✓ زیرروال ها از هر کجای برنامه اصلی میکروپروگرام می توانند فراخوانی شود.

✓ ریزبرنامه هایی که زیرروال بکار می برند باید امکاناتی برای ذخیره آدرس برگشت به برنامه اصلی ریزبرنامه داشته باشند. برای این کار می توان آدرس برگشت را در ثبات زیرروال SBR قرار داد.

ساختار کامپیوتر

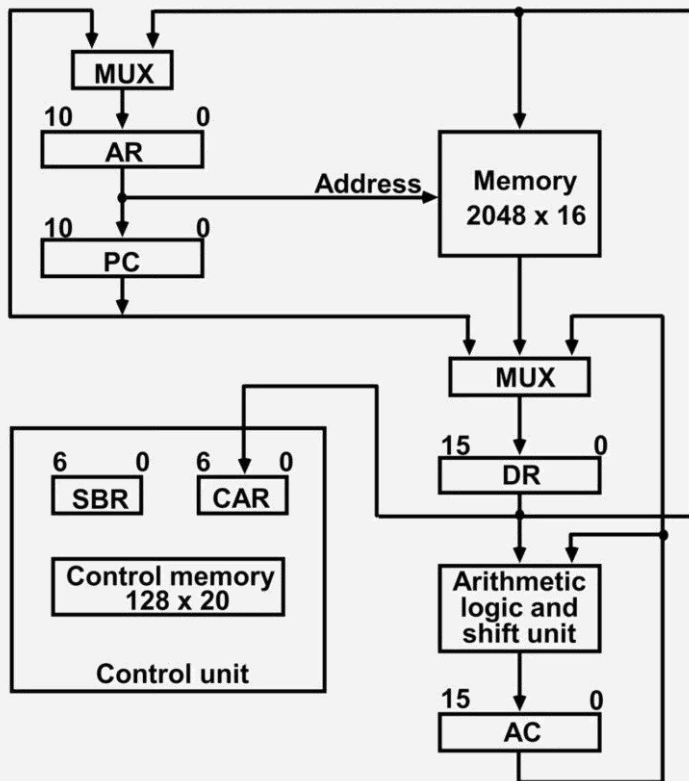

- ✓ پس از اتمام چیدمان یک کامپیوتر و طراحی واحد کنترل ریزبرنامه‌نویسی شده، مرحله تولید ریزکد برای حافظه کنترل توسط طراح فرا می‌رسد.
- ✓ به جهت درک بهتر چگونگی تولید ریزکد برای حافظه کنترل، ابتدا چیدمان فرضی یک کامپیوتر دیجیتال را مطابق شکل زیر در نظر می‌گیریم.
- ✓ در این چیدمان، انتقال اطلاعات بین ثابت‌های پردازنده، به جای استفاده از گذرگاه مشترک از طریق مالتی پلکسر صورت می‌گیرد.

ساختار کامپیوتر

- ✓ در این چیدمان آدرس به صورت ۱۱ بیتی فرض شده است.
- ✓ داده‌ها همچون قبل ۱۶ بیتی فرض شده‌اند.
- ✓ حافظه اصلی ۲۰۴۸ کلمه ۱۶ بیتی فرض شده است.
- ✓ حافظه کنترل شامل ۱۲۸ کلمه ۲۰ بیتی می‌باشد.

قالب دستورالعمل‌های کامپیوتر

✓ فرمت دستور

✓ چهار دستور کامپیوتر

نماد	کد اجرا	توضیح
ADD	0000	$AC \leftarrow AC + M[EA]$
BRANCH	0001	اگر $(AC < 0)$ آنگاه $(PC \leftarrow EA)$
STORE	0010	$M[EA] \leftarrow AC$
EXCHANGE	0011	$AC \leftarrow M[EA]$ و $M[EA] \leftarrow AC$

قالب ریز دستورات عمل‌های واحد کنترل

میدان : field

۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰
F۱			F۲			F۳			CD	BR	AD								

میدان های ریز عمل

شرایط انشعاب

میدان انشعاب

میدان آدرس

مشخص کننده
ریز عمل‌ها برای
کامپیوتر

بیت‌های
شرطی
وضعیت

نوع انشعاب
بکار گرفته

آدرس
انشعاب

قالب ریز دستورات عمل‌های واحد کنترل

۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰
F1		F2		F3		CD		BR		AD									

سمبل	ریز عمل	F1
NOP	هیچ کار	۰۰۰
ADD	$AC \leftarrow AC + DR$	۰۰۱
CLRAC	$AC \leftarrow ۰$	۰۱۰
INCAC	$AC \leftarrow AC + 1$	۰۱۱
DRTAC	$AC \leftarrow DR$	۱۰۰
DRTAR	$AR \leftarrow DR(۰-۱۰)$	۱۰۱
PCTAR	$AR \leftarrow PC$	۱۱۰
WRITE	$M[AR] \leftarrow DR$	۱۱۱

سمبل	ریز عمل	F2
NOP	هیچ کار	۰۰۰
SUB	$AC \leftarrow AC - DR$	۰۰۱
OR	$AC \leftarrow AC \vee DR$	۰۱۰
AND	$AC \leftarrow AC \wedge DR$	۰۱۱
READ	$DR \leftarrow M[AR]$	۱۰۰
ACTDR	$DR \leftarrow AC$	۱۰۱
INCDR	$DR \leftarrow DR + 1$	۱۱۰
PCTDR	$DR(۰-۱۰) \leftarrow PC$	۱۱۱

سمبل	ریز عمل	F3
NOP	هیچ کار	۰۰۰
XOR	$AC \leftarrow AC \oplus DR$	۰۰۱
COM	$AC \leftarrow \overline{AC}$	۰۱۰
SHL	$AC \leftarrow \text{shl } AC$	۰۱۱
SHR	$AC \leftarrow \text{shr } AC$	۱۰۰
INCP	$PC \leftarrow PC + 1$	۱۰۱
ARTPC	$PC \leftarrow AR$	۱۱۰
Reserved		۱۱۱

توضیح	سمبل	شرط	CD
انشعاب غیرشرطی	U	همیشه ۱ =	۰۰
بیت آدرس غیرمستقیم	I	DR(۱۵)	۰۱
بیت علامت AC	S	AC(۱۵)	۱۰
بیت صفر در AC	Z	AC = ۰	۱۱

توضیح	سمبل	BR
اگر شرط برابر ۱ باشد $CAR \leftarrow AD$ اگر شرط برابر ۰ باشد $CAR \leftarrow CAR + 1$	JMP	۰۰
اگر شرط برابر ۱ باشد $CAR \leftarrow AD$, $SBR \leftarrow CAR + 1$ اگر شرط برابر ۰ باشد $CAR \leftarrow CAR + 1$	CALL	۰۱
بازگشت از زیرروال $CAR \leftarrow SBR$	RET	۱۰
$CAR(۲-۵) \leftarrow DR(۱۱-۱۴)$, $CAR(۰,۱,۶) \leftarrow ۰$	MAP	۱۱

ریزدستورالعمل های سمبلیك

- ✓ **سمبل ها** در ریزدستورالعمل ها همانند **زبان اسمبلی** مورد استفاده قرار می گیرند.
- ✓ **یک ریزبرنامه ی سمبلیك** می تواند با استفاده از یک **اسمبلر ریزبرنامه** به معادل باینری آن ترجمه شود.

فرمت ریزدستورالعمل های سمبلیك: (شامل ۵ میدان می باشد)

label; micro-ops; CD; BR; AD

میدان label می تواند خالی باشد یا یک آدرس نمادین که با علامت : خاتمه می یابد را مشخص کند.

میدان micro-ops شامل یک، دو یا سه نماد است که با کاما جدا می شوند.

میدان CD شامل یکی از {U, I, S, Z} می تواند باشد.

میدان BR شامل یکی از {JMP, CALL, RET, MAP} می تواند باشد.

میدان AD شامل آدرس ریزدستورات است و می تواند یکی از {آدرس سمبلیك، NEXT و خالی} باشد.

label; micro-ops; CD; BR; AD

تعیین مقدار آدرس ریزدستورات در فیلد AD به یکی از سه راه زیر انجام می شود:

- ✓ به صورت آدرس سمبلیك که باید به فرم سرفصل نیز وجود داشته باشد.
- ✓ به فرم سمبلیك NEXT که نشان دهنده مراجعه به آدرس بعدی است.
- ✓ زمانی که فیلد BR شامل سمبل RET یا MAP است فیلد AD خالی است و با برنامه اسمبلر به هفت عدد صفر تبدیل می شود.

label; micro-ops; CD; BR; AD

تعیین مقدار میدان CD به یکی از چهار راه زیر انجام می شود:

✓ U: پرش بدون قید و شرط (Unconditional Branch)

✓ I: بیت آدرس غیرمستقیم (Indirect address bit)

✓ S: علامت رجیستر AC (Sign of AC)

✓ Z: مقدار صفر در رجیستر AC (Zero value in AC)

ریزدستورالعمل های سمبلیك

✓ از شبه دستور ORG برای تعریف مبدأ یا اولین آدرس يك روال ریزبرنامه استفاده می شود.

✓ مثلاً سمبل ۶۴ ORG به اسمبلر اطلاع می دهد که ریزدستورالعمل بعدی را در حافظه کنترل در آدرس دهی ۶۴ قرار دهد که معادل آدرس باینری ۱۰۰۰۰۰۰ است.

```
ORG 64
FETCH: PCTAR      U      JMP      NEXT
        READ , INCPC  U      JMP      NEXT
        DRTAR      U      MAP
```


ریزبرنامه نویسی سمبلیک - روال واکشی دستورالعمل

✓ هنگام اجرای روتین Fetch، یک دستورالعمل از حافظه خوانده شده و دیکد می‌شود. همچنین مقدار PC آپدیت می‌شود.

$AR \leftarrow PC$

$DR \leftarrow M[AR] \quad , \quad PC \leftarrow PC + 1$

$AR \leftarrow DR(0-10) \quad , \quad CAR(2-5) \leftarrow DR(11-14) \quad , \quad CAR(0,1,6) \leftarrow 0$

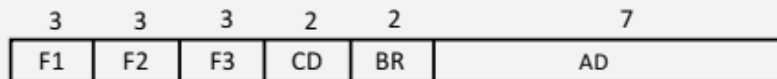
	ORG 64		
FETCH:	PCTAR	U	JMP NEXT
	READ, INCPC	U	JMP NEXT
	DRTAR	U	MAP

ریزبرنامه‌نویسی سمبلیک - روال واکشی دستورالعمل

```

ORG 64
FETCH:  PCTAR          U          JMP      NEXT
        READ, INCPC    U          JMP      NEXT
        DRTAR          U          MAP
    
```


آدرس باینری F	F1	F2	F3	CD	BR	AD
1000000	110	000	000	00	00	1000001
1000001	000	100	101	00	00	1000010
1000010	101	000	000	00	11	0000000

خلاصه ریزبرنامه نویسی سمبلیک

Label	Microoperations	CD	BR	AD
ADD:	ORG 0			
	NOP	I	CALL	INDRCT
	READ	U	JMP	NEXT
	ADD	U	JMP	FETCH
BRANCH:	ORG 4			
	NOP	S	JMP	OVER
	NOP	U	JMP	FETCH
OVER:	NOP	I	CALL	INDRCT
	ARTPC	U	JMP	FETCH
STORE:	ORG 8			
	NOP	I	CALL	INDRCT
	ACTDR	U	JMP	NEXT
	WRITE	U	JMP	FETCH
EXCHANGE:	ORG 12			
	NOP	I	CALL	INDRCT
	READ	U	JMP	NEXT
	ACTDR, DRTAC	U	JMP	NEXT
	WRITE	U	JMP	FETCH
FETCH:	ORG 64			
	PCTAR	U	JMP	NEXT
	READ, INCPC	U	JMP	NEXT
	DRTAR	U	MAP	
INDRCT:	READ	U	JMP	NEXT
	DRTAR	U	RET	

خلاصه ریزبرنامه نویسی باینری

Micro Routine	Address		Binary Microinstruction					
	Decimal	Binary	F1	F2	F3	CD	BR	AD
ADD	0	0000000	000	000	000	01	01	1000011
	1	0000001	000	100	000	00	00	0000010
	2	0000010	001	000	000	00	00	1000000
	3	0000011	000	000	000	00	00	1000000
BRANCH	4	0000100	000	000	000	10	00	0000110
	5	0000101	000	000	000	00	00	1000000
	6	0000110	000	000	000	01	01	1000011
	7	0000111	000	000	110	00	00	1000000
STORE	8	0001000	000	000	000	01	01	1000011
	9	0001001	000	101	000	00	00	0001010
	10	0001010	111	000	000	00	00	1000000
	11	0001011	000	000	000	00	00	1000000
EXCHANGE	12	0001100	000	000	000	01	01	1000011
	13	0001101	001	000	000	00	00	0001110
	14	0001110	100	101	000	00	00	0001111
	15	0001111	111	000	000	00	00	1000000
FETCH	64	1000000	110	000	000	00	00	1000001
	65	1000001	000	100	101	00	00	1000010
	66	1000010	101	000	000	00	11	0000000
INDRCT	67	1000011	000	100	000	00	00	1000100
	68	1000100	101	000	000	00	10	0000000

razeghizade@gmail.com

Razeghizade.pudica.ir

CREADITS: This presentation was created by M.Razeghizadeh
Please keep this slide for attribution